

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
16 mei 2007

Ons kenmerk
HO/BL/2007/18823

Onderwerp

Onderzoek inspectie onderwijstijd in het hoger
onderwijs

Hierbij bied ik u de resultaten aan van het inspectieonderzoek naar onderwijstijd in het hoger onderwijs. Dit onderzoek geeft antwoord op de twee door mij gestelde vragen:

- 1) wat is de geprogrammeerde onderwijstijd gemiddeld per week per studiejaar in het bekostigde hoger onderwijs?
- 2) Wat is de gerealiseerde onderwijstijd gemiddeld per week per studiejaar in het bekostigde onderwijs?

Centraal daarbij staat het begrip contacttijd. Voor dit onderzoek gedefinieerd als: "de tijd voor onderwijsactiviteiten waarbij de docent fysiek aanwezig is".

De aanleiding voor dit onderzoek is gelegen in een aantal klachten van studenten die mij de afgelopen maanden hebben bereikt dat er iets mis zou zijn met de intensiteit van het hoger onderwijs. Naar mijn stellige overtuiging verdienen dergelijke signalen serieuze aandacht te krijgen maar dient bovenal het debat daarover gebaseerd te zijn op feiten. Dit inspectieonderzoek levert een goede bijdrage aan beide uitgangspunten.

Ook is de inspectie gevraagd om de aanzienlijke hoeveelheid door studenten en leerlingenorganisaties verzamelde klachten in voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs te analyseren. Vooruitlopend op de uitkomsten stuur ik nu dit onderzoek over onderwijstijd in het hoger onderwijs toe.

In zeer korte tijd hebben zo'n 700 opleidingen uit zowel het hoger beroepsonderwijs als het wetenschappelijk onderwijs de vragen van de inspectie beantwoord. Ik ben de mensen binnen de instellingen die hieraan een bijdrage hebben geleverd erkentelijk voor hun snelle medewerking. Dit te meer, omdat ik ervan overtuigd ben dat de informatie uit dit onderzoek een belangrijke bijdrage

levert aan het formuleren van een ambitieuze gezamenlijke agenda voor het hoger onderwijs in Nederland.

Dit rapport levert dan ook een belangrijke aanvulling op ten opzichte van de al bekende gegevens uit bijvoorbeeld de studentenmonitor. De studentenmonitor, waarin regelmatig vele studenten bevroegd worden over het onderwijs dat zij genieten, geeft wel antwoord op de vraag hoe de studenten de contacttijd ervaren maar dat is niet hetzelfde als de tijd die opleidingen aan de studenten aanbieden. Wat nog ontbrak was een analyse waarbij de aangeboden contacttijd afgezet kon worden tegen de door de studenten ervaren contacttijd. Dat is nu gebeurd. Overigens lijkt het door studenten bestede aantal uren aan onderwijstijd de afgelopen jaren licht gestegen. In 2005 was dit 30,5 uur in het wetenschappelijk onderwijs en 32,6 uur in het hbo¹. Uit het recente inspectieonderzoek blijkt dit voor het eerste jaar nu te liggen op 33 uur voor het wetenschappelijk onderwijs en 35 uur voor het hbo.

Voor een aantal van de resultaten uit het onderzoek zal ik kort mijn reactie beschrijven. De uitwerking van deze intenties zal worden meegenomen in de ontwikkeling van het 100-dagenplan van het kabinet.

- A) Gemiddeld genomen staat er 13 uur contacttijd per week geprogrammeerd in het eerste jaar voor zowel hoger beroepsonderwijs als voor wetenschappelijk onderwijs. Uit het onderzoek komt duidelijk naar voren dat het aandeel stages en zelfwerkzaamheid in de onderwijstijd per studiejaar toeneemt. Het onderzoek maakt ook duidelijk dat er een grote spreiding is in de geprogrammeerde contacttijd. Dit geldt zowel voor het hbo als voor het wetenschappelijk onderwijs. Deze spreiding is zichtbaar tussen sectoren maar ook tussen studie jaren en maakt het instellen van een wettelijke norm zoals deze op dit moment geldt voor onder andere het voortgezet – en middelbare beroepsonderwijs onwenselijk. Een dergelijke norm zal namelijk nooit recht kunnen doen aan de gewenste diversiteit in het onderwijsaanbod in het hoger onderwijs.
- B) Bij ongeveer 1/3 van de opleidingen ligt het aantal contacturen in het eerste jaar onder de 10 uur per week. Dit is weinig. Bovendien geeft een kwart tot een derde van de studenten in het hbo aan dat zij meer dan 10% lesuitval ervaren. Dit is veel. Ik zie dit resultaat dan ook als een onderstreping van de noodzaak om samen met de onderwijsinstellingen een aanpak te ontwikkelen om op dit punt betere prestaties te leveren. De intensiteit van het onderwijs in met name de eerste twee jaar van een opleiding is niet alleen van groot belang voor de kwaliteit van het hoger onderwijs maar ook essentieel om jonge mensen te motiveren en enthousiasmeren voor hun studieloopbaan.

---

¹ Bron: Studentenmonitor 2005 pagina 70.

Ik heb de resultaten van dit onderzoek besproken met HBO-raad en VSNU en hun gevraagd wat de onderwijsinstellingen van de resultaten vinden. Ik vind het een goede zaak dat studenten zich intensiever inzetten om hun studie met goed gevolg af te sluiten. Ik constateer tevens dat de instellingen in het hoger onderwijs zich ook nu al inzetten om het studiesucces te vergroten. De noodzaak om de komende jaren in het bacheloronderwijs, zowel in het hbo als in het wetenschappelijk onderwijs de kwaliteit te verbeteren en de intensiteit te vergroten wordt breed gedeeld. Op basis van het door mij geconstateerde commitment zal ik de komende maanden afspraken maken met het hoger onderwijs en vastleggen in een strategische agenda. Deze agenda gaat gepaard met een extra investering in het hoger onderwijs zoals in het Coalitie-akkoord is vermeld. Deze agenda zal in september gepubliceerd worden.

Een afschrift van deze brief wordt ook gezonden aan de voorzitters van de HBO-raad en VSNU.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Ronald H.A. Plasterk